

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/258/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7811207045
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Duditš
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7811207045.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Duditša a členiek senátu JUDr. Evy Feťkovej a Mgr. Angeliky Sopoligovej v spore žalobcu MED - ART, spol. s r.o., so sídlom v Nitre, Hornočermánska 4, IČO: 34113924, zastúpeného Mgr. Petrom Mesárošom, advokátom so sídlom Nitra, Bottova 34 proti žalovaným: 1. S. H., nar. XX.X.XXXX, bytom V., Č. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Alexandrom Milkom, advokátom so sídlom Rožňava, ul. Cyrila a Metoda 4 a 2. V. H., nar. X.X.XXXX, bytom V., Č. XXXX/XX, o určenie neúčinnosti právneho úkonu, o odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Rožňava z 13.3.2018 č.k. 4C/120/2011-266 takto

r o z h o d o l :

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku I., ktorým bolo rozhodnuté, že darovacia zmluva registrovaná Správou katastra Rožňava pod č. V 1108/09/109/09 uzatvorená medzi žalovanou 1/ na strane obdarovanej a O. H. na strane darcu, predmetom ktorej je bezplatný prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - byt č. XX vo vchode 13 nachádzajúci sa na 1. poschodí bytového domu súp. č. XXXX, postavenom na parcele č. XXX/XXX, podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu v pomere 481/10000, zapísaným na LV č. XXXX, kat. úz. V. z dlžníčky na žalovanú 1/ je voči žalobcovi právne neúčinná.

M e n í rozsudok vo výroku II. tak, že žalobu v tejto časti zamietá.

M e n í rozsudok vo výroku III. tak, že žalovaná v 1. rade je povinná zaplatiť žalobcovi 30.846,86 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobu proti žalovanému v 2. rade zamietá.

Priznáva žalobcovi náhradu trov konania proti žalovanej v 1. rade v plnom rozsahu.

Žalovanému v 2. rade nepriznáva náhradu trov konania proti žalobcovi.

Priznáva štátu náhradu trov konania proti žalovanej v 1. rade v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13.3.2018 rozhodol týmito výrokmi:
I. Darovacia zmluva registrovaná Správou katastra Rožňava pod č.: V 1108/09 - 1090/09, uzatvorená medzi žalovanou 1/ na strane obdarovanej a O. H., bytom Č. XX, XXX XX V. na strane darcu, predmetom ktorej je bezplatný prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti: byt č. XX vo vchode XX, nachádzajúci sa na X. poschodí bytového domu, súp. číslo: XXXX, postavenom na parcele č. XXX/XXX, podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu v pomere 481/10000, zapísaným na LV č. XXXX, kat. územie V. z dlžníčky na žalovanú 1/ je voči žalobcovi právne neúčinná .

II. Darovacia zmluva registrovaná Okresným úradom Rožňava, katastrálny odbor pod č.: V485/16, uzatvorená dňa 23.03.2016 medzi žalovanou 1/ na strane darcu a žalovaným 2/ na strane

obdarovaného, predmetom ktorej je bezplatný prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti: byt č. XX vo vchode XX, nachádzajúci sa na X. poschodí bytového domu, súp. číslo: XXXX, postavenom na parcele č. XXX/XXX, podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu v pomere 481/10000, zapísaným na LV č. XXXX, kat. územie V. zo žalovanej 1/ na žalovaného 2/ je voči žalobcovi právne neúčinná.

III. Žalovaná 1/ a žalovaný 2/ sú p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi peňažnú náhradu vo výške 30.846,86 eur, a to do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. P r i z n á v a žalobcovi náhradu trov konania proti žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom 1. inštancie samostatným uznesením.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil tým, že žalovaná darovacou zmluvou zo dňa 8.7.2009 uzavretou s jej matkou O. H.Č. nadobudla do svojho vlastníctva nehnuteľnosti, a to byt č. XX na X. poschodí bytového domu súp. č. XXXX na Č. W. v V., vchod č. XX, zapísaný na LV č. XXXX ako bytový dom súp. č. XXXX na parcele č. XXXX/XX a spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu vo veľkosti 481/10000 (ďalej len „sporný byt“ alebo „sporná nehnuteľnosť“). Týmto bezodplatným prevodom spornej nehnuteľností došlo k zmenšeniu majetku O. H.. Ide o právny úkon, ktorý je platný. Existuje vymáhateľná pohľadávka žalobcu voči matke žalovanej priznaná platobným rozkazom vydaným Okresným súdom Rožňava dňa 5.5.2011 sp.zn. 8Rob 26/2011 na zaplatenie sumy 31.024,86 eur s príslušenstvom a trov konania. Matka žalovanej v 1. rade nemá iný majetok ako ten, ktorý previedla darovacou zmluvou. Matka žalovanej podnikala pod obchodným menom O. H. - MEDEA Zdravotnícke potreby od 21.7.1998, pričom od 13.8.2010 do 31.8.2011 mala pozastavenú podnikateľskú činnosť. K napadnutému právnomu úkonu došlo 8.7.2009. Podľa výpovede svedkov S.. M.. Z. K. M. S.. Z. Š. bol tovar dodávaný matke žalovanej aj napriek tomu, že žalobcovi dlhovala, pretože bol predpoklad, že neskončí s podnikateľskou činnosťou. V súčasnosti je vlastníkom sporného bytu žalovaný v 2. rade, pričom titulom nadobudnutia je darovacia zmluva č. V 485/16-943/16. V poznámke na LV č. XXXX je uvedené začatie súdneho konania pod sp.zn. 4C/120/2011 o neúčinnosť právneho úkonu. Súd prvej inštancie nevykonal výsluch žalovaného v 2. rade V. H. na okolnosti prevodu bytu z dôvodu, že pre jeho zdravotný stav by bolo jeho vypočutie obtiažne. Sám žalovaný v 2. rade neúčast' na pojednávaní dňa 11.8.2011 ospravedlnil zlým fyzickým stavom a na pojednávanie dňa 13.2.2018 sa nedostavil bez ospravedlnenia a nespĺnil svoju povinnosť predložiť lekársku správu o dôvodoch neúčasti na pojednávaní. S poukazom na ust. § 42 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka (OZ) a § 39 OZ dospel súd prvej inštancie k záveru, že zmluva uzavretá medzi žalovaným v 1. a 2. rade je neplatná, pričom poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 29Odo/732/2006. K prevodu spornej nehnuteľností a k jej nadobudnutiu žalovaným v 2. rade, ktorý je bratom žalovanej v 1. rade, nedošlo dobromyseľne, pretože obdarovaný mal a musel mať vedomosť o prebiehajúcom súdnom konaní. Je preto jednoznačné a nespochybniteľné, že ide o účelový prevod nehnuteľností s cieľom zmariť účel odporovacej žaloby v tomto konaní.

3. Vo vzťahu k prevodu sporného bytu na žalovanú v 1. rade od jej matky súd prvej inštancie uzavrel, že išlo o darovanie účelové, ktoré nesúviselo s tvrdeným osamostatnením žalovanej v 1. rade. Žalovaná v 1. rade vypovedala, že pred uzavretím darovacej zmluvy bolo „všetko v poriadku“, ona chodila do školy a nevedela o tom, že matka má finančné problémy, chcela sa osamostatniť. Do bytu sa nasťahovala v septembri 2009 so svojim terajším manželom. V predchádzajúcej výpovedi však tvrdila, že sa do bytu nasťahovala až v roku 2011. Podľa zistenia súdu prvej inštancie v roku 2009 bola žalovaná v zahraničí, mala prerušené štúdium, 3 mesiace bola v Anglicku, 3 mesiace doma a 3 mesiace na Malte. Byt na svojho brata previedla preto, lebo kúpila byt so svojim manželom v V. na N. ulici. Manžel žalovanej F.. Z. I. vypovedal ako svedok, že v roku 2011 v spornom byte žila žalovaná v 1. rade, jej matka aj jej brat. Súd prvej inštancie skonštatoval, že darovanie sporného bytu z matky žalovanej v 1. rade na ňu bolo účelové a nesúviselo s uvedeným osamostatnením sa žalovanej. Okolnosti citované v bode 25 odôvodnenia rozhodnutia potvrdzujú účelovosť a nepravdivosť procesnej obrany žalovanej v 1. rade a potvrdzujú úmysel ukrátiť žalobcu ako veriteľa a darovať byt žalovanej v 1. rade. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaná v 1. rade neuniesla dôkazné bremeno tak, ako to vyplynulo z predchádzajúceho rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach. Súd prvej inštancie právne posúdil prevod bytu podľa § 42a ods. 1, 2, 3 OZ. Zdôraznil, že blízka osoba a osoba s rovnakým postavením môže účinne zabrániť odporovaniu zo strany veriteľa tým, že vyvráti zákonnú domnienku a preukáže, že ukracujúci úmysel dlžníka nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať. Povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť musí žalovaná strana sústrediť na svoje úkony náležitej starostlivosti a nemôže argumentovať nedostatkom ukracujúceho úmyslu na strane dlžníka. V prípade blízkych osôb a osôb s rovnakým postavením zákon nepripúšťa

záver o absencii ukracujúceho úmyslu dlžníka a pokiaľ žalovaná strana neunesie dôkazné bremeno vo vzťahu k tomu, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla prezumovaný ukracujúci úmysel poznať, súd odporovacej žalobe vyhovie bez ohľadu na jeho reálnu existenciu. Za účelom vyvrátenia zákonnej domnienky o poznaní ukracujúceho úmyslu dlžníka musí blízka osoba a osoba s rovnakým postavením hodnoverne preukázať, že v súvislosti s uzavretím sporného právneho úkonu vynaložila takú relevantnú aktivitu, aby ukracujúci úmysel dlžníka poznala alebo sa o ňom dozvedela. Bez predchádzajúceho vynaloženia náležitej starostlivosti vo vzťahu k oboznámeniu sa s ukracujúcim úmyslom dlžníka nemôže žalovaná strana efektívne zákonnú domnienku vyvrátiť. K otázke peňažnej náhrady sa žalovaná v 1. rade bránila poukazom na odôvodnenie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2MCdo 19/2008. Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalobcu, že toto rozhodnutie nie je aplikateľné na toto konanie. Súd prvej inštancie mal za to, že žaloba je v celom rozsahu dôvodná. Rozhodol o povinnosti žalovanej zaplatiť peňažnú náhradu žalobcovi, pretože majetok, na ktorý bola pôvodne vedená exekúcia bol prevedený na tretiu osobu. Ide o peňažnú náhradu vo výške rovnajúcej sa prospechu, ktorý tretia osoba, v tomto prípade obaja žalovaní, mali z odporovateľného právneho úkonu. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti rozsudku podala odvolanie žalovaná v 1. rade. Uplatnila odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP a navrhla napadnutý rozsudok zrušiť v celom rozsahu vo všetkých jeho výrokoch alebo zmeniť rozsudok a žalobu žalovanej v 1. rade zamietnuť a priznať jej náhradu trov konania.

5. Odvolateľka považuje rozsudok za zmätočný a nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Pokiaľ ide o I. výrok, poukazuje na ust. § 42a ods. 1, 3 OZ. Je si vedomá, že OZ favorizuje pozíciu ukráteného veriteľa, teda žalobcu a prostredníctvom vyvrátených zákonných domnienok zjednodušuje odporovanie úkonom dlžníka, ku ktorým došlo medzi ním a osobami jemu blízkymi. Úmysel dlžníka u blízkych osôb sa prezumuje. Súd prvej inštancie náležite nevyhodnotil tvrdenia žalovanej v 1. rade, ktorá vypovedala po zrušení veci krajským súdom a náležite vysvetlila rozpory vo svojej výpovedi. Je nepochybné, že dlžníčka - matka žalovanej v 1. rade previedla sporný byt na ňu na naliehanie odvolateľky, ktorá sa chcela osamostatniť, mala priateľa a chcela si založiť spoločnú domácnosť. Odvolateľka poukazuje na to, že ona naliehala na matku, aby previedla byt na ňu. K prevodu došlo nie z dôvodu, že by matka žalovanej mala v úmysle ukrátiť veriteľa. V čase darovania matka žalovanej v 1. rade podnikala, svoje podnikanie neukončila a neboli voči nej uplatnené nároky vyplývajúce z dlhov. Žalovaná v 1. rade nemala žiadne indície o tom, že by sa jej matka zbavovala majetku, o čom sa presvedčila dotazom u nej. Žalobca matke žalovanej dodával tovar, mala aj iný majetok a žalovaná v 1. rade, aj keď by vyvinula akúkoľvek snahu, nemohla rozpoznať úmysel svojej matky ukrátiť veriteľa, ktorý však vylučuje. Žalobca poskytoval matke odvolateľky všetky možnosti, aby prevádzku nezatvorila a aby naďalej obchodovala. Tovar jej bol dodávaný až do mája 2010, teda aj po uzavretí darovacej zmluvy. Žalovaná pritom tvrdí, že nemohla rozpoznať prípadný úmysel matky ako dlžníčky ukrátiť veriteľa. Vo vzťahu k výroku č. II. považuje rozsudok v tejto časti za nesprávny, zmätočný a nepreskúmateľný. Žalovaná 1/ byt previedla dňa 23.3.2016 darovacou zmluvou na svojho brata - žalovaného v 2. rade z dôvodu jeho zdravotného stavu. Súd prvej inštancie nevykonal jeho výsluch, pričom podľa názoru odvolateľky mohol výsluch zabezpečiť iným spôsobom a nie rozhodnúť bez jeho vypočutia a zohľadnenia skutočností, pre ktoré sa nemohol zúčastniť pojednávania. Preto znemožnil strane, aby uskutočnil v procesnej miere také práva, že došlo k porušeniu práv na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie mal prihliadnuť na zlý psychický stav žalovaného v 2. rade najmä v súvislosti s tým, či mohli byť žalovanému v 2. rade známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť proti žalovanej 1/. Rozpornosť a zmätočnosť rozsudku je daný tým, že súd prvej inštancie v ods. 22 konštatuje, že darovacia zmluva je neplatná a potom vo výroku II. rozsudku vyslovuje, že tá istá darovacia zmluva je právne neúčinná. Pritom medzi podmienky odporovateľnosti patrí platnosť právneho úkonu, ktorý sa má odporom uplatniť. Ak je právny úkon neplatný, ukrátený veriteľ sa môže domáhať len jeho neplatnosti. Vo vzťahu k výroku III. rozsudku považuje rozhodnutie o priznaní peňažnej náhrady za nesprávne a nezákonné. V tej súvislosti poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2MCdo 19/2008, v zmysle ktorého je výška náhrady limitovaná výškou prospechu, ktorý má odporca z odporovateľného právneho úkonu. Z napadnutého rozsudku však nie je možné zistiť, na základe čoho dospel súd k výške peňažnej náhrady, keďže v tejto časti rozsudok nie je odôvodnený a tým je naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/. Z rozsudku tiež nie je možné zistiť, na základe čoho dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť peňažnú náhradu a nie je odôvodnené, aký prospech mal žalovaný v 1. rade, keď došlo k uzavretiu darovacej zmluvy, teda k bezodplatnému prevodu.

6. Proti rozsudku podal odvolanie aj žalovaný v 2. rade. Uvádza v ňom, že navrhuje rozsudok zmeniť a žalobu voči nemu zamietnuť. S rozsudkom nie je spokojný, pretože súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uvádza, že byt nadobudol od svojej sestry, žalovanej v 1. rade, na základe darovacej zmluvy zo dňa 23.3.2016, pričom dôvodom nadobudnutia bytu bol jeho zlý zdravotný stav, pretože už 10 rokov trpí ťažkou fobickou úzkostnou poruchou a od roku 2013 nie je schopný sa pohybovať mimo bytového domu, v ktorom sa nachádza byt. Dôvodom darovania teda nebol úmysel ukrátiť veriteľa, ale nevyhnutnosť si zabezpečiť vlastné bývanie. Nemal a nemá vedomosť vzhľadom na jeho zdravotný stav o okolnostiach odôvodňujúcich odporovateľnosť. Nadobudol byt v dobrej viere, že v ňom bude bývať, pretože má zdravotné problémy.

7. Žalobca podal písomné vyjadrenie k odvolaniu žalovanej v 1. rade. Poukazuje na ust. § 42b ods. 3 OZ vo vzťahu k okruhu pasívne legitimovaných osôb. Žalovaný v 2. rade ako obdarovaný brat žalovanej v 1. rade nenadobudol nehnuteľnosť dobromyseľne, čím je daná jeho pasívna vecná legitimácia v spore. Poukazuje pritom na obmedzujúcu poznámku v katastri nehnuteľností. Argumentuje dôvodmi rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR 29Odo 732/2006. Výsluch žalovaného v 2. rade v konaní neprispieje k objasneniu skutkových okolností prevodu nehnuteľnosti z matky žalovanej v 1. rade na dcéru. V tejto súvislosti poukazuje na odôvodnenie predchádzajúceho rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach. Konajúci súd postupoval plne v súlade s CSP a v žiadnom smere neznemožnil žalovanému uplatňovať jemu patriace procesné práva a povinnosti. Žalobca právne argumentačne podložil svoje tvrdenia a preukázal, že všetky náležitosti odporovateľného právneho úkonu boli splnené, pričom ich v stručnosti rekapituluje. Predovšetkým zdôrazňuje, že existenciu vymáhateľnej pohľadávky žalobcu voči dlžníčke nikto nespochyboval. Žalovaná v 1. rade nevysvetlila rozpor vo výpovediach a svedok, manžel žalovanej v 1. rade uviedol, že v byte neustále po uzavretí darovacej zmluvy bývala nielen dlžníčka, ale aj žalovaný v 2. rade. Preto zastáva žalobca názor, že darovanie bolo účelové a nesúviselo s údajným osamostatnením sa žalovanej v 1. rade. Navrhuje, aby odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

8. Žalobca sa osobitne vyjadril aj k odvolaniu žalovaného v 2. rade. Tvrdí, že žalovaný neodôvodnil, v čom vidí danosť odvolacích dôvodov, na ktoré poukazuje. K jeho pasívnej legitimácii odkazuje na ust. § 42b ods. 3 OZ. Zdôrazňuje, že v katastri nehnuteľností bola zapísaná obmedzujúca poznámka vo vzťahu k spornému bytu. Opakovane poukazuje aj na odôvodnenie rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 29Odo 732/2006. Výsluch žalovaného v 2. rade neprispieje k objasneniu skutkových okolností prevodu z matky žalovanej v 1. rade na žalovanú v 1. rade. Navrhuje, aby odvolací súd odmietol odvolanie žalovaného v 2. rade alebo aby rozsudok potvrdil.

9. Ďalšie písomné podania vo veci neboli predložené.

10. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po posúdení podmienok prípustnosti odvolania dospel k záveru, že odvolania žalovaných v 1. a 2. rade boli podané včas, oprávnenými osobami a smerujú proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné.

11. Odvolací súd následne na prejednanie oboch odvolaní nariadil odvolacie pojednávanie, na ktoré predvolal právnych zástupcov sporových strán, ako aj žalovaného v 2. rade. Žalovaný v 2. rade svoju neprítomnosť na odvolacom pojednávaní ospravedlnil a súhlasil s prejednaním veci v jeho neprítomnosti. Pred prejednaním veci odvolací súd písomne vyzval žalobcu v zmysle § 150 ods. 2 CSP na predloženie skutkových tvrdení týkajúcich sa výšky uplatnenej peňažnej náhrady. Odvolací súd na odvolacom pojednávaní prejednal odvolania žalovaných v 1. a 2. rade v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného v 2. rade je dôvodné a odvolanie žalovanej v 1. rade dôvodné nie je.

12. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie vyhovel žalobnému návrhu žalobcu v znení jeho zmeny, ktorá bola predložená súdu písomným podaním z 26.5.2016. Ako vyplýva zo spisu, týmto podaním (č. I. 214 - 217) žalobca navrhol vstup žalovaného v 2. rade do konania a zároveň upravil žalobný petit. Súd

prvej inštancie uznesením z 25.7.2016 pripustil, aby do konania na stranu žalovaných ako ďalší subjekt pristúpil žalovaný v 2. rade.

13. Pri skúmaní priebehu konania na súde prvej inštancie odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie sa dopustil procesného pochybenia tým, že nerozhodol o zmene žaloby postupom podľa § 142 ods. 1 CSP. Odvolatelia túto procesnú vadu v odvolacích námietkach nenamietajú, napriek tomu odvolací súd považuje za potrebné zaujať k nej stanovisko. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie svojimi procesnými úkonmi túto procesnú vadu zhojil a v dôsledku jeho postupu tak nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodovanie o zmene žaloby sa mohlo dotknúť výlučne práv žalovanej v 1. rade, pretože pred podaním žalobcu so zmeneným návrhom konal súd vo vzťahu k nej o pôvodnej žalobe. Súd prvej inštancie riadne doručil podanie žalobcu s novým petítom právneho zástupcovi žalovanej v 1. rade a umožnil mu vyjadriť sa k nemu, rovnako o novom návrhu konal na nasledujúcich pojednávaniach. Tým bol zachovaný prejednací princíp aj princíp rovnosti zbraní. Vo vzťahu k žalovanému v 2. rade je potrebné považovať podanie žalobcu z 26.5.2016 za žalobu, súd prvej inštancie zachoval postup podľa § 141 CSP, keď mu bolo podanie žalobcu doručené ako žaloba s výzvou na vyjadrenie dňa 23.11.2017.

14. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol, že sú právne neúčinné dva právne úkony, a to darovacia zmluva uzavretá medzi O. H. ako darykyňou a žalovanou v 1. rade ako obdarovanou a zároveň darovacia zmluva medzi žalovanou v 1. rade ako darykyňou a žalovaným v 2. rade ako obdarovaným. Zároveň zaviazal oboch žalovaných zaplatiť žalobcovi peňažnú náhradu vo výške 30.846,86 eur.

15. Podľa § 42a ods. 1, 3 písm. a) OZ veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený. Odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou (§ 116 a 117).

16. Podľa § 42b ods. 1, 2, 3, 4 OZ právo odporovať právnym úkonom môže uplatniť veriteľ žalobou. Právo odporovať právnomu úkonu sa uplatňuje proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech. Právo odporovať právnomu úkonu možno uplatniť nielen proti osobám, ktoré s dlžníkom dojednali odporovateľný právny úkon, ale aj proti ich dedičom alebo právnym nástupcom; proti tretím osobám len vtedy, ak im boli známe okolnosti odôvodňujúce odporovateľnosť právnomu úkonu proti ich predchodcovi. Právny úkon, ktorému veriteľ s úspechom odporoval, je právne neúčinný a veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku; ak to nie je možné, má právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech.

17. Krajský súd v Košiciach už v tomto spore rozhodoval ako odvolací súd, a to uznesením z 27.6.2014 č. k. 3Co/472/2013-176, ktorým zrušil predchádzajúci zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozsudku zaujal záväzný právny názor k aplikácii ust. § 42a ods. 1, 3 písm. a/ OZ a uložil súdu prvej inštancie pokyny, ktoré bolo potrebné rešpektovať.

18. Keďže predmetom sporu je posúdenie odporovateľnosti dvoch samostatných právnych úkonov, odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia bude posudzovať vecnú správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu ku každému napádanému právnomu úkonu osobitne, a to aj so zreteľom na vznesené odvolacie námietky žalovaných.

19. Žalobca sa už v pôvodnej žalobe domáhal určenia, že právny úkon prevodu sporného bytu z O. H. na žalovanú v 1. rade je voči nemu právne neúčinný. Na tomto mieste je potrebné opakovane zdôrazniť skutočnosti, ktoré nie sú sporné. Nesporný je bezodplatný prevod sporného bytu z matky žalovanej v 1. rade na jej dcéru, ktorá nepochybne je blízkou osobou podľa § 116 OZ. Nesporné je, že žalobca voči matke žalovanej v 1. rade uplatnil nárok na zaplatenie peňažnej sumy 31.024,86 eur, ktorá mu aj bola priznaná právoplatným platobným rozkazom Okresného súdu Rožňava z 5.5.2011. Zároveň je nepochybné a nesporné, že suma priznaná platobným rozkazom predstavuje neuhradené pohľadávky žalobcu voči matke žalovanej, medzi ktorými sú aj také pohľadávky, ktoré vznikli v období pred uzavretím darovacej zmluvy o prevode sporného bytu. Odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, nepovažuje za sporné ani to, že darovaním bytu žalovanej v 1. rade došlo k ukráteniu žalobcu ako veriteľa darykyne, pretože darykyňa nemá iný majetok, z ktorého by sa veriteľ mohol uspokojiť. Táto skutočnosť vyplýva

z priebehu exekučného konania vedeného u súdneho exekútora JUDr. Fokta, v rámci ktorého bola od roku 2011 vymožená z priznanej pohľadávky iba suma 178,00 eur.

20. V právnom vzťahu medzi žalobcom a žalovanou v 1. rade tak zostala spornou otázka, či žalovaná v 1. rade vynaložila náležitú starostlivosť pri poznaní úmyslu dlžníka, teda jej matky, ukrátiť veriteľa, teda žalobcu. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie sa náležite venoval otázke skúmania vynaloženia náležitej starostlivosti, pričom vychádzal najmä z posúdenia dôvodu, pre ktorý sa daryňa rozhodla previesť vlastnícke právo k spornému bytu na žalovanú v 1. rade na základe darovacej zmluvy, ktorej žalobca odporuje.

21. Osoba blízka dlžníkovi sa môže v konaní o neúčinnosť právneho úkonu brániť pred zákonnými následkami odporovacej žaloby iba tvrdením a preukázaním, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť veriteľa odporovateľným úkonom nevedela ani nemohla vedieť napriek tomu, že vyvinula náležitú starostlivosť na rozpoznanie tohto úmyslu. Zákon pri ukracujúcom úkone predpokladá, že osoba blízka dlžníkovi skutočne vyvinie náležitú starostlivosť s ohľadom na okolnosti prípadu a so zreteľom na obsah právneho úkonu tak, aby dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa spoznala alebo sa o ňom dozvedela. Dôkazné bremeno pritom spočíva v plnom rozsahu na blízkej osobe, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech. Predmetom dokazovania môžu byť len konkrétne okolnosti prípadu, ktoré sporové strany označia.

22. V prejednávanej veci bolo vynaloženie náležitej starostlivosti spochybnené skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie vo vzťahu k procesnej obrane žalovanej v 1. rade. Tá v priebehu celého konania tvrdila, že dôvodom prevodu vlastníckeho práva z jej matky na ňu malo byť jej osamostatnenie sa. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého zistená skutočnosť, že aj po darovaní bytu do vlastníctva žalovanej v 1. rade ostala v byte bývať samotná žalovaná v 1. rade, jej matka aj jej brat nesvedčí o dôvode prevodu, ktorý žalovaná v 1. rade použila ako procesnú obranu. Žalovaná v 1. rade mala v čase sporného prevodu 21 rokov, to znamená, že mala a mohla byť informovaná o tom, že jej matka vykonáva podnikateľskú činnosť a keďže s matkou aj žila v spoločnej domácnosti, mohla mať vedomosť o prípadných dlhoch súvisiacich s jej podnikateľskou činnosťou. Aj s ohľadom na svoj vek a osobné pomery sa o tieto skutočnosti nezaujímala a nemožno o nej hovoriť o vynaložení náležitej starostlivosti. Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti sa odvolací súd stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o tom, že bezodplatný prevod vlastníckeho práva z matky žalovanej v 1. rade na ňu je odporovateľný právny úkon.

23. V prípade prevodu vlastníckeho práva k spornému bytu zo žalovanej v 1. rade na žalovaného v 2. rade však nejde o odporovateľný právny úkon. Odvolací súd pritom poukazuje na to, že pri posudzovaní samotného právneho úkonu darovania je odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie rozporné, ba protichodné. Súd prvej inštancie v bode 22. odôvodnenia rozsudku jednoznačne uzatvára, že darovacia zmluva medzi žalovanými v 1. a 2. rade je neplatný právny úkon, následne však konštatuje v bode 32., že žaloba je v celom rozsahu dôvodná a na základe toho vo výroku rozhodnutia vyslovuje právnu neúčinnosť tohto právneho úkonu. Je pritom v právnej praxi ustálené, že odporovať možno len platnému právnomu úkonu, pretože neplatný právny úkon nemá právne následky (napr. rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo 110/2002, 5Obo 111/2008).

24. Zároveň je potrebné uviesť, že sám žalobca sa v zmenenom žalobnom petite domáha vyslovenia neúčinnosti druhej darovacej zmluvy, teda jej odporuje, hoci v dôvodoch žaloby tvrdí, že druhá darovacia zmluva je neplatná. Právny zástupca žalobcu na odvolacom pojednávaní odôvodňoval svoj žalobný návrh opatrnosťou, pretože si nebol istý, či súd prvej inštancie predbežne posúdi druhú darovaciu zmluvu ako platnú alebo neplatnú.

25. Odvolací súd k tomu uvádza, že súd prvej inštancie mohol posudzovať platnosť druhej darovacej zmluvy ako predbežnú otázku iba za predpokladu, že žalobca by sa žalobným návrhom alebo niektorou jeho časťou domáhal práv z neplatnej zmluvy. Pre konanie o odporovacej žalobe, rovnako ako aj o žalobe na určenie neplatnosti zmluvy alebo o žalobe na plnenie z neplatnej zmluvy platí zákaz prekročenia žalobného návrhu (§ 216 ods. 1 CSP). Rovnako platí, že prejudicialita (v zmysle predbežného skúmania spornej otázky) sa môže uplatňovať len v priamej súvislosti k uplatnenému nároku. Žalobca sa domáhal iba vyslovenia neúčinnosti druhej darovacej zmluvy a nie jej neplatnosti ani plnenia z neplatnej zmluvy. Tvrdená neplatnosť zmluvy nemôže v žiadnom prípade viesť k rozhodnutiu o jej neúčinnosti. Súd prvej inštancie ani odvolací súd nemajú v tomto prípade zákonnú možnosť prekročiť žalobný návrh.

Rovnako nie je možné výrokom rozsudku preformulovať uplatnený žalobný petit z návrhu na vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu na rozhodnutie o jeho neplatnosti.

26. Odvolací súd tak vzhľadom na žalobný petit mohol posudzovať iba otázku, či druhá darovacia zmluva je voči žalobcovi ukracujúcim právnym úkonom. Pre tento záver však nie je splnený základný predpoklad, a to existencia vymáhateľnej pohľadávky žalobcu voči žalovanej v 1. rade. Za tejto situácie odvolaciemu súdu neostávalo iné, ako zamietnuť žalobu o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu darovacej zmluvy medzi žalovanými v 1. a 2. rade. Preto odvolací súd zmenil rozsudok vo výroku II. podľa § 388 CSP tak, že žalobu v časti zamietol.

27. Žalobca si proti obom žalovaným uplatnil nárok na zaplatenie peňažnej ujmy podľa § 42b ods. 4 OZ. Zmyslom odporovacej žaloby je dosiahnutie rozhodnutia súdu, ktorým by bolo určené, že je voči nemu neúčinný dlžníkom vykonaný právny úkon. Rozhodnutie súdu, ktorým je odporovacej žalobe vyhovené predstavuje zákonný podklad na to, aby sa veriteľ na základe už existujúceho exekučného titulu vydaného proti dlžníkovi domáhal exekúcie postihnutím toho, čo odporovaným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, avšak nie proti dlžníkovi, ale proti tej osobe, v prospech ktorej bol odporovaný právny úkon urobený. V prípade, že uspokojenie veriteľa z tohto majetku nie je dobre možné, a to predovšetkým z dôvodu, že osobe, v ktorej prospech je odporovateľný úkon urobený už nie je vlastníkom nadobudnutých majetkových hodnôt, môže sa žalobca namiesto určenia neúčinnosti právneho úkonu domáhať, aby mu ten, komu z odporovateľného právneho úkonu dlžníka vznikol prospech vydal takto získané plnenie.

28. Odvolací súd najskôr posudzoval dôvodnosť uplatneného nároku voči žalovanej v 1. rade. Tá sa v konaní bránila právnym názorom vysloveným v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2MCdo 19/2008 z 21.5.2009. Podľa neho môže právny dôsledok úspešného odporovania spočívať v možnosti veriteľa domáhať sa upokojenia svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a ak to nie je možné, domáhať sa peňažnej náhrady, nastať až právoplatnosťou rozsudku, ktorým bolo takejto žalobe vyhovené. Odporovateľný právny úkon sa teda stáva neúčinným až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási. Odporovateľnosť nemožno riešiť ako predbežnú otázku. Zároveň z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že priznaniu nároku na peňažnú náhradu voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu.

29. Súd prvej inštancie sa s touto argumentáciou žalovanej v 1. rade žiadnym spôsobom nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku. Odvolací súd však zastáva názor, že v prejednávanej veci nemožno závery uvedeného rozhodnutia použiť. Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že citované rozhodnutie najvyššieho súdu bolo vydané na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ktorý v dovolacích námietkach vytýkal prvostupňovému a odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie pasívnej legitímácie subjektu, ktorý už nie je vlastníkom majetku, ktorý ušiel z majetku dlžníka odporovateľným právnym úkonom. Uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu boli zrušené rozhodnutia súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu, ktoré nesprávne posúdili otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v tomto konaní. Generálny prokurátor však nežiadal najvyšší súd o odpoveď na otázku, či predpokladom úspešného uplatnenia nároku na zaplatenie peňažnej náhrady priamo proti tomu, kto previedol odporovaný majetok na tretiu osobu, je právoplatné rozhodnutie o právnej neúčinnosti skoršieho právneho úkonu.

30. Najvyšší súd SR sa vyjadril k aplikácii ustanovenia § 42b ods. 4 OZ aj v rozsudku sp. zn. 4Cdo 44/2007, uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk pod číslom R 5/2008. Tu vyslovil právny názor, že uvedené ustanovenie zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa náhrady voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, pri splnení podmienky v ňom uvedenej, ktorý však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Priznaniu takéhoto nároku preto musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu. Ani v tejto veci však súdy neriešili skutkovú situáciu, keď v dôsledku prevodu nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom odporovateľného úkonu, uplatnil žalobca okrem odporovateľnosti aj priamu žalobu na peňažnú náhradu proti tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech.

31. V prejednávanej veci bolo jednoznačne preukázané, že žalovaná v 1. rade už nie je vlastníčkou nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom odporovateľného úkonu. Preto odvolací súd zastáva názor,

že iba samotné vyslovenie neúčinnosti ukracujúceho právneho úkonu by bolo rozhodnutím bez reálneho právneho významu pre žalobcu a odmietnutím poskytnutia náležitej právnej ochrany. V čase rozhodovania odvolacieho súdu je totiž jasné, že v exekučnom konaní by sa žalobca nemohol proti žalovanej v 1. rade úspešne uspokojiť z majetku, ktorý bol predmetom odporovateľného právneho úkonu, keďže žalovaná v 1. rade už tento majetok nevlastní. Z toho vyplýva, že zákonom prezumovaný účinok odporovania by nemohol nastať. To by zároveň znamenalo, že výsledok sporu v podobe rozsudku vyslovujúceho neúčinnosť ukracujúceho právneho úkonu by bol iba formálnym podkladom pre podanie ďalšej žaloby na peňažné plnenie, o ktorej muselo prebehnúť nové konanie. Takýto postup by bol nepochybne v rozpore s princípom hospodárnosti konania a s princípom práva na súdnu ochranu.

32. Preto odvolací súd zastáva názor, že ak žalovaná v 1. rade, u ktorej sú splnené všetky predpoklady pre vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu, už nie je vlastníčkou sporného bytu, nastupuje tu možnosť za súčasného vyslovenia neúčinnosti právneho úkonu priznať žalobcovi aj uplatnený nárok na uspokojenie pohľadávky veriteľa vo forme peňažnej náhrady podľa § 42b ods. 4 OZ. Tento nárok je daný bez ohľadu na skutočnosť, že žalovaná v 1. rade sporný byt previedla na žalovaného v 2. rade bezodplatne a teda sama nezískala žiaden majetkový prospech. Podstatné je, že žalovaná v 1. rade mala vedomosť o tom, že je proti nej vedené konanie o neúčinnosť právneho úkonu, preto sa po prevode toho, čo bolo predmetom odporovateľného právneho úkonu, nemôže zbaviť povinnosti vyplývajúcej z § 42b ods. 4 OZ.

33. Žalobca si uplatnil nárok na zaplatenie peňažnej náhrady v sume 30.846,86 eur. Odvolací súd postupom podľa § 150 ods. 2 CSP zistil, že táto suma predstavuje hodnotu neuhradenej pohľadávky voči dlžníčke, matke žalovanej v 1. rade. Odvolací súd zdôrazňuje, že ten, komu z odporovaného právneho úkonu vznikol prospech, zodpovedá za dlh dlžníka iba do výšky hodnoty majetku, ktorý ušiel z dlžníkovho majetku. Žalobca neoznačil hodnotu majetku, ktorý z majetku veriteľa ušiel, teda hodnotu sporného bytu s príslušenstvom. Odvolací súd dáva do pozornosti, že žalovaná v 1. rade od okamihu uplatnenia peňažnej náhrady a oznámenia jej výšky zo strany žalobcu nepochybnila výšku uplatnenej peňažnej náhrady. Neuplatnila proti tvrdeniam žalobcu o výške peňažnej náhrady žiadne prostriedky procesnej obrany, a to ani počas prvoinštančného konania, ani v priebehu odvolacieho konania do uplatnenia zákonnej koncentrácie konania (§ 154 CSP). Preto odvolací súd uzavrel, že hodnota majetku bola určená nepopretím skutkových tvrdení žalobcu.

34. Vzhľadom na uvedené odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku č. I. a vo výroku č. III. iba v časti o priznaní peňažnej náhrady v prospech žalobcu proti žalovanej v 1. rade v sume 30.846,86 eur. Zároveň z dôvodov vyššie uvedených podľa § 388 CSP zmenil rozsudok vo výroku č. II. a vo výroku č. III. v časti žaloby o náhradu peňažnej náhrady voči žalovanému v 2. rade tak, že žalobu zamietol.

35. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 255 ods. 1 CSP. Tým, že odvolací súd čiastočne potvrdil a čiastočne zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodol o trovách celého konania. Žalobca bol úspešný iba vo vzťahu proti žalovanej v 1. rade, kde mal plný úspech, preto mu odvolací súd priznal plnú náhradu trov konania. Vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v 2. rade bol plne úspešný žalovaný v 2. rade, ktorému však trovy konania nevznikli.

36. Odvolací súd rozhodol aj o trovách štátu, ktoré vznikli vyplatením svedočného. Podľa princípu úspechu, resp. neúspechu zaviazal na náhradu trov štátu žalovanú v 1. rade.

37. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dôvodov uvedených v ust. § 420 CSP.

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval o prvej inštancii. Pri dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolávateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch uvedených v ust. § 429 ods. 2 CSP.